

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Belegging

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Datum: 5 november 2024
SPD MVB-beleid - versie 1.0

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

INHOUDSOPGAVE

1	INTRODUCTIE	3
1.1	UITGANGSPUNTEN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN	3
1.1.1	<i>MVB-overtuigingen</i>	3
1.1.2	<i>Normenkaders voor het MVB-beleid van SPD</i>	4
1.1.3	<i>Wet- en regelgeving</i>	4
1.1.4	<i>Thema's SPD</i>	5
1.2	REIKWIJDTE VAN MVB-BELEID VAN SPD	7
1.3	GOVERNANCE	7
2	MVB- BELEID SPD	8
2.1	UITSLUITEN	8
2.1.1	<i>Screening op schending van internationale normen</i>	8
2.1.2	<i>Uitsluiten van bedrijven</i>	8
2.1.3	<i>Uitsluiten van landen</i>	9
2.2	ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP	9
2.2.1	<i>Engagement</i>	9
2.2.2	<i>Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen</i>	9
2.3	ESG-INTEGRATIE	10
2.4	KLIMAATBELEID	10
3	IMPLEMENTATIE IN DE BELEGGINGSPORTEFEUILLE	12
3.1	BELEGGINGSPROCES	12
3.2	MONITORING ESG-INTEGRATIE DOOR VERMOGENSBEHEERDERS	12
3.3	EXTERNE VERMOGENSBEHEERDERS EN TOEPASSING MVB-INSTRUMENTEN	13
4	RAPPORTAGE EN VERANTWOORDING	16
5	BIJLAGE 1: KADERS VOOR HET MVB-BELEID	17
6	BIJLAGE 2: DUE DILIGENCE PROCES MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN	18

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

1 INTRODUCTIE

1.1 Uitgangspunten Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Het doel van het pensioenfonds is om pensioen op te bouwen en uit te keren volgens de voorwaarden die in het pensioenreglement zijn vastgelegd. SPD is zich bewust van haar maatschappelijke functie en verantwoordelijkheden. Het pensioenfonds vindt het daarom belangrijk invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Om de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wil SPD de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze beleggen (lange termijn waarde creatie).

Het beleid wordt periodiek geëvalueerd en telkens verder ontwikkeld, onder meer op basis van voorkeuren van deelnemers, maatschappelijke ontwikkelingen en wettelijke kaders.

SPD is een lange termijn belegger en stimuleert bedrijven waarin zij belegt maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Op deze wijze draagt SPD bij aan lange termijn waarde creatie.

1.1.1 MVB-overtuigingen

SPD heeft voor het verantwoord beleggen algemene uitgangspunten en uitgangspunten specifiek voor het thema klimaat opgesteld (MVB investment beliefs). Het bestuur evalueert jaarlijks de beleggingen van SPD op basis van deze uitgangspunten.

Algemeen

- SPD ziet het als haar taak om het vermogen op maatschappelijk verantwoorde wijze te beleggen. Daarnaast kan maatschappelijk verantwoord beleggen een positieve invloed hebben op de rendements/risicoverhouding. SPD houdt bij het invullen van het beleggingsbeleid rekening met ESG-factoren (Environment, Social, Governance).
- SPD wil hier een bijdrage aan leveren die passend is bij de omvang van het fonds en de daarvoor beschikbare middelen.
- SPD legt periodiek verantwoording af over het MVB-beleid aan de deelnemers.

Klimaat

SPD wil zorgen voor een goed pensioen in een leefbare wereld. Met het oog op de achterban wil SPD een bijdrage leveren aan het tegengaan van klimaatverandering. Daarnaast vindt SPD het thema klimaatverandering een relevant onderwerp vanuit de mogelijke risico-rendementsgevolgen die het heeft voor de beleggingsportefeuille. In de overtuigingen houdt SPD rekening met de omvang van het pensioenfonds en de beleggingsmogelijkheden die het pensioenfonds heeft.

1. SPD is van mening dat de urgentie toeneemt om actie te nemen in het tegengaan van de opwarming van de aarde. Dit wordt onderschreven door de Europese Unie die in 2050 als eerste continent klimaatneutraal wil zijn en de concrete CO2-reductie doelstellingen en de tijdspaden uit het

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

Klimaatakkoord van Parijs. Ondernemingen spelen een belangrijke rol om impact in de reële economie te bereiken. Het pensioenfonds heeft hier een beperkte invloed op;

2. SPD ziet voor zichzelf een rol om een bijdrage te leveren om de energietransitie te (helpen) financieren. Deze rol moet in verhouding zijn tot de omvang van SPD. De mogelijkheden zijn voor SPD beperkt en zullen vooral gezocht worden in reguliere beleggingscategorieën;
3. Klimaatverandering is een belangrijk risico waar SPD rekening mee wil houden;
4. Fossiele brandstoffen kunnen op de middellange termijn een “stranded asset” worden. Dit is een relevante risicofactor voor het pensioenfonds die in de komende jaren belangrijker zal worden.

1.1.2 Normenkaders voor het MVB-beleid van SPD

Als uitgangspunt voor het verantwoord beleggen beleid kiest SPD voor:

- de principes van het UN Global Compact,
- de OESO richtlijnen voor multi-nationale ondernemingen en de guiding principles on Business and Human Rights. Daarvoor gebruikt SPD onder andere de OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad.

Met deze uitgangspunten houdt het pensioenfonds rekening met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Zie Bijlage 1 voor een toelichting op deze kaders.

1.1.3 Wet- en regelgeving

Naast deze internationale normenkaders implementeert SPD uiteraard ook de relevante MVB- wet- en regelgeving en houdt het pensioenfonds rekening met de vereisten van de toezichthouders. De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel. Met name vanuit de Europese Unie komt veel nieuwe regelgeving die relevant is voor Nederlandse pensioenfondsen zoals SPD. IORP II¹ en de Shareholders Right Directive² zijn inmiddels verankerd in de Nederlandse wet. Daarnaast het zogenoemde: ‘Action Plan Financing Sustainable Growth’ van de Europese Commissie veel nieuwe regelgeving met zich mee. Twee belangrijke beleidsvoorstellen raken SPD direct. Het gaat om de Taxonomie Verordening en de Sustainable Finance Disclosure Regulation’ (hierna: SFDR). Zie Bijlage 1 voor een toelichting op SFDR. SPD volgt de ontwikkelingen rond MVB wet- en regelgeving op de voet en zorgt ervoor tijdig te voldoen aan alle bijbehorende rapportage- en publicatievereisten.

Ook vindt SPD het belangrijk aandacht te geven aan prudent fiscaal beleid bij ondernemingen waarin wij beleggen. SPD verwacht van ondernemingen dat zij een verantwoord belastingbeleid voeren. Dit sluit aan bij

1. _____

¹ *Institutions for Occupational Retirement Provision (IORP II)* is een Europese Pensioenfondsen richtlijn, in Nederland onder meer verwerkt in het FTK (Financiële Toetsing Kader). Pensioenfondsen worden o.a. verplicht gesteld om ESG factoren die het fonds financieel relevant acht, op te nemen in het Governance- en Risicobeheersysteem en eigen risicobeoordeling.

² De *Shareholders Rights Directive (SRD)* is een Europese richtlijn. De richtlijn bevat onder andere een regeling voor de identificatie van aandeelhouders en transparantieplichtingen voor institutionele beleggers, vermogensbeheerders en stemadviseurs. Daarnaast geeft de richtlijn aandeelhouders meer invloed op de beloning van bestuurders en commissarissen van vennootschappen. Het verplicht vennootschappen bepaalde transacties met verbonden partijen openbaar te maken en goed te laten keuren. Tenslotte zijn er bepalingen toegevoegd ter verbetering van de communicatie rond identificatie en aandeelhoudersvergaderingen.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

één van de elf thema's van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Als onderdeel van het uitsluitingsbeleid op het thema Goed bestuur (zie onder) worden ondernemingen getoetst op de naleving van de belastingwetgeving.

SPD verwacht van ondernemingen en van onze vermogensbeheerders dat zij verantwoord omgaan met belastingen. Ondernemingen en de vermogensbeheerders moeten:

- De fiscale wet- en regelgeving naleven (zowel de letter als de geest van de wet); en
- De naleving van belastingwetgeving hebben ingericht als belangrijk onderdeel van hun controle- en bredere risicobeheerssystemen.

1.1.4 Thema's SPD

Naar aanleiding van het deelnemersonderzoek heeft het bestuur drie thema's geïdentificeerd die relevant zijn voor SPD en waar het pensioenfonds een verdere invulling geeft. Het gaat om de volgende thema's:

1. *Mensenrechten*

Mensenrechten zijn universeel en moeten gelden voor alle mensen, ongeacht waar zij zich bevinden of wonen. Zij staan beschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties en in aanverwante internationale wet- en regelgeving. Relevante onderdelen van de verklaring zijn onder andere het recht op passende huisvesting, voedsel, water en sanitaire voorzieningen, de rechten van inheemse bevolking, zelfbeschikkingsrecht en het recht op privacy.

Van bedrijven en landen waarin SPD belegt, verwacht SPD dat:

- ze bescherming van internationaal vastgelegde mensenrechten ondersteunen en respecteren; en
- ervoor zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan misstanden op het gebied van mensenrechten.

2. *Dierenwelzijn*

Als algemeen uitgangspunt hanteert het pensioenfonds: Het wereldwijd beschermen van dierenwelzijn.

Er zijn bepaalde sectoren waar er sprake is van een verhoogd risico:

- Dierlijke voedselproductie- en consumptie;
- Cosmetica en chemie;
- Kleding en textiel.

Het pensioenfonds heeft na zorgvuldig onderzoek geconcludeerd dat waar er mogelijkheden zijn om invulling te geven aan dit thema, bijvoorbeeld op het specifieke thema bont of via normatieve screening van ondernemingen, de kosten van deze maatregelen niet opwegen tegen de resultaten die het pensioenfonds hiermee behaalt.

Daarnaast hangt het thema dierenwelzijn samen met andere duurzaamheidsthema's te weten:

- Klimaatverandering;
- Biodiversiteitsverlies / ontbossing;
- Milieuvervuiling;
- Publieke gezondheid en -veiligheid.

Een algemene belangrijke beheersmaatregel voor deze thema's om de negatieve impact op dier, mens en milieu te verminderen, is het stimuleren van een duurzame transitie van het voedselsysteem. Via de bestaande

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

uitbestedingspartijen wordt hieraan invulling gegeven via bijvoorbeeld engagementtrajecten gericht op het behoud- en herstel van biodiversiteit.

3. Milieu en Klimaatverandering

Milieu

Met het milieu bedoelen we alle levende en niet levende materie die van nature voorkomt op aarde. Klimaatverandering, uitputting van natuurlijke hulpbronnen, beschikbaarheid van water, milieuvervuiling en verlies van biodiversiteit en ecosystemen zijn relevante risico's voor het natuurlijke milieu.

Klimaatverandering

Broeikasgassen dominante oorzaak opwarming

Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties heeft geconcludeerd dat de door de mens veroorzaakte uitstoot van broeikasgassen vanaf de industriële revolutie toegenomen is. Dit is grotendeels toe te wijzen aan bevolkings- en economische groei. De toenemende concentratie van broeikasgassen wordt gezien als de dominante oorzaak van de opwarming van de aarde, waarbij de gemiddelde temperatuur momenteel ten minste 1 °C boven het pre-industriële niveau ligt. De opwarming zet echter verder door. Het IPCC verwacht dat rond 2040 al een temperatuurstijging van 1,5 graad wordt bereikt en met voortzetting van het huidige beleid wordt er afgekoerst op 3 °C opwarming. Om een verdere stijging van de wereldwijde temperatuur te beperken tot 1,5 °C (de doelstelling van Parijs) moet de uitstoot van broeikasgassen tussen nu en 2030 zijn gehalveerd en in 2050 nul zijn.

Financieel risico

Klimaatverandering kan de waarde van beleggingen negatief beïnvloeden. Klimaatverandering is een bron van structurele verandering en brengt fysieke en transitierisico's met zich mee die systeem brede effecten kunnen hebben op de financiële stabiliteit en de macro-economische omstandigheden. Deze risico's kunnen blijvende gevolgen hebben voor macro-economische en financiële variabelen zoals groei, productiviteit, voedsel- en energieprijzen en inflatieverwachtingen. SPD ziet hierdoor in klimaatverandering een urgent probleem dat de waarde van beleggingen in het algemeen en de winstgevendheid van de bedrijven in het bijzonder, negatief kan beïnvloeden.

Fysieke risico's

Fysieke risico's omvatten de economische kosten en financiële verliezen door de toenemende ernst en frequentie van extreme weersomstandigheden die verband houden met extreme klimaatverandering (zoals hittegolven, aardverschuivingen, overstromingen, bosbranden en stormen) en klimaatverschuivingen op langere termijn (zoals veranderingen in neerslag, extreme weersvariabiliteit, verzuring van de oceaan en stijgende zeespiegel en gemiddelde temperaturen).

Transitierisico's

Transitierisico's hebben betrekking op het aanpassingsproces naar een koolstofarme economie. Broeikasgasemissies moeten uiteindelijk "netto nul" bereiken om verdere klimaatverandering te voorkomen. Het proces van emissiereductie heeft waarschijnlijk grote gevolgen voor alle sectoren van de economie en beïnvloedt de waarden van financiële activa. Hoewel dringende maatregelen wenselijk zijn, kan een abrupte overgang ook gevolgen hebben voor de financiële stabiliteit en de economie in bredere zin.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

SPD neemt klimaatrisico's mee in beleggingsbeslissingen

SPD besteedt specifieke aandacht aan klimaatverandering en integreert waar mogelijk en passend klimaatmaatregelen in het beleggingsproces. Het formuleren van klimaatbeleid (doelstellingen) dient te waarborgen dat de klimaatmaatregelen structureel en op efficiënte wijze in de praktijk worden gebracht. Dit met als doel de klimaat gerelateerde beleggingsrisico's in aanmerking te nemen en te beheersen en om klimaat gerelateerde maatregelen in de reële economie te bevorderen. Het bijdragen aan het klimaatakkoord van Parijs dient hierbij als richtsnoer.

Aan de hand van klimaatovertuigingen en de risico's en kansen in de beleggingsportefeuille heeft SPD klimaatdoelstellingen geformuleerd die zijn toegelicht in de paragraaf klimaatbeleid.

1.2 Reikwijdte van MVB-beleid van SPD

Gezien haar omvang en beperkte middelen maakt SPD een keuze voor het haar ambitie niveau. Er worden MVB-instrumenten ingezet bij de verschillende beleggingsfondsen waarin SPD belegt. Voor de categorieën vastgoed en hypotheek wordt het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid toegepast van de betreffende vermogensbeheerders.

1.3 Governance

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategisch beleggingsbeleid inclusief het Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid (MVB-beleid). Het bestuur bepaalt in overleg met externe adviseurs welke financiële risico's acceptabel zijn. Het kijkt daarbij naar de Asset Liability Management-studie, regelgeving en algemene uitgangspunten.

De beleggingsadviescommissie (BAC) heeft over het strategisch beleggingsbeleid en het MVB-beleid een voorbereidende en adviserende rol richting het bestuur. De beleggingsadviescommissie laat zich adviseren door de fiduciair beheerder.

De uitvoering en de implementatie van het MVB-beleid is uitbesteed aan de fiduciair vermogensbeheerder Achmea IM, die hierover via de operationele vermogensbeheerders verantwoording aflegt aan SPD.

Tenminste eenmaal per jaar evalueert het bestuur het MVB-beleid. Evaluatie en eventuele aanpassing van het beleid kunnen plaatsvinden als het bestuur hier aanleiding toe ziet of vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

2 MVB- BELEID SPD

2.1 Uitsluiten

In bepaalde situaties kiest SPD ervoor om bedrijven of landen uit te sluiten van de beleggingsportefeuille. Uitsluiten betekent dat SPD in bedrijven of overheden bij voorbaat niet wil of mag beleggen. Hiermee hanteert het pensioenfonds een normatieve ondergrens van sectoren en activiteiten waar SPD niet aan wil verdienen.

2.1.1 Screening op schending van internationale normen

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de internationale normen, zoals verwoord in het UN Global Compact en de OESO-richtlijnen is het van belang om screenings uit te voeren. Hierbij wordt gekeken naar impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending. Naar aanleiding van de bevindingen kunnen de volgende acties worden ondernomen: het uitsluiten van ondernemingen of het starten van een dialoog met de onderneming. Dit wordt toegepast op de Achmea IM fondsen.

2.1.2 Uitsluiten van bedrijven

Normschenders en Goed bestuur

SPD sluit ondernemingen uit die de internationale normen structureel schenden (Global Compact uitsluitingen).

SPD hanteert een beleid in lijn met de SFDR-wetgeving om te zorgen dat wordt belegd in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur ('good governance'). Ondernemingen die zeer slecht presteren op het gebied van goed bestuur worden op voorhand uitgesloten. Daarbij wordt minimaal gekeken naar wettelijke vereisten op het gebied van:

- goede managementstructuren;
- betrekkingen met werknemers;
- beloning van het betrokken personeel; en
- naleving van de belastingwetgeving.

Staatsbedrijven van uitgesloten landen

Bedrijven die voor 50% of meer in eigendom zijn van overheden van landen die wij uitsluiten (zie onder) worden uit hoofde van het landenbeleid ook uitgesloten.

Overige uitsluitingen

SPD belegt een deel van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds in beleggingsinstellingen die Achmea IM en BlackRock beheren. Bij de selectie van deze beleggingsinstellingen is rekening gehouden met het uitsluitingsbeleid van SPD. De beleggingsinstellingen sluiten daarnaast ook beleggingen uit van:

- producenten van controversiële wapens;
- tabaksproducten en
- ondernemingen die een substantiële omzet genereren uit het delven of gebruik van steenkolen en teerzanden.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

2.1.3 Uitsluiten van landen

SPD heeft een overhedenbeleid. SPD belegt niet in staatsobligaties van landen die onderhevig zijn aan sancties van de Verenigde Naties en/of de Europese Unie. Het betreft dan sancties die zijn ingesteld als gevolg van schendingen van internationaal recht. Uitsluiting van overheden past het pensioenfonds toe op alle aan deze overheid direct gerelateerde beleggingsinstrumenten, zoals staatsobligaties. Ook obligaties van aan de staat gerelateerde instanties en lagere overheden van het desbetreffende land vallen onder het uitsluitingsbeleid.

Landen worden ook uitgesloten wanneer zij zich niet aan minimale standaarden houden op basis van drie onafhankelijke indices:

- Freedom in the World index (mensenrechten);
- ITUC Global Rights index (arbeidsnormen); en
- Corruption Perception Index (corruptie).

2.2 Actief aandeelhouderschap

SPD wenst via haar beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties invloed uit te oefenen op bedrijven. De dienstverlening op het gebied van stemmen en engagement is door SPD voor high yield en bedrijfsobligaties³ uitbesteed aan Achmea IM. Bij de selectie van de beleggingsinstellingen is rekening gehouden met de MVB-uitgangspunten van SPD.

2.2.1 Engagement

Het doel van het normatieve engagement programma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Bij onvoldoende voortgang, kan besloten worden tot uitsluiting. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die (mogelijk) leiden tot een schending van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen ook vaker tot rechtszaken, die boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die ook de belangen van aandeelhouders schaden.

2.2.2 Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Een belangrijke manier om invloed uit te oefenen bij ondernemingen is door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. SPD heeft geen eigen aandelenportefeuille en volgt hierin het stembeleid van de vermogensbeheerder.

1. _____

³ In Q4 2024 wordt het beleggingsmandaat omgezet naar de poolbelegging waarop de engagementdienstverlening van Achmea IM wordt uitgevoerd.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

2.3 ESG-integratie

ESG-integratie betekent dat er binnen het beleggingsproces rekening wordt gehouden met E (Environmental) S (Social) en G (governance) informatie om zo tot een betere beleggingsbeslissing te komen. Binnen de bedrijfsobligatieportefeuille die door Achmea IM wordt beheerd, wordt ESG-integratie toegepast. Binnen de staatsobligatiesportefeuille die door Achmea IM wordt beheerd, wordt met name belegd in de Europese kernlanden. De verschillen in ESG tussen de verschillende landen in de portefeuille zijn daardoor relatief beperkt. Daardoor heeft het sturen op ESG-scores geen significant effect. Bij de beleggingsanalyse wordt overigens wel rekening gehouden met ESG-ontwikkelingen. Green bonds zijn onderdeel van het beleggingsuniversum.

2.4 Klimaatbeleid

Op basis van de inzichten in klimaatrisico's voor de beleggingsportefeuille heeft SPD klimaatdoelstellingen en acties opgesteld die volgen vanuit de vastgestelde overtuigingen.

Hierbij zijn twee typen klimaatmaatregelen te onderscheiden:

1. Maatregelen die moeten bijdragen aan het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering in de reële wereld; klimaatadaptatie en –mitigatie (klimaatovertuigingen 1 en 2); en
2. Maatregelen ter beheersing van klimaat gerelateerde beleggingsrisico's (klimaatovertuigingen 3 en 4).

Doelstellingen en acties

1. SPD voldoet aan haar wettelijke verplichting van aandeelhoudersbetrokkenheid. Dit betekent dat de vermogensbeheerders van SPD namens het pensioenfonds het gesprek aangaan met ondernemingen en ook eventueel stemrecht uitoefenen met als uiteindelijke doel om CO₂-reductie in de reële economie te bewerkstelligen.

SPD selecteert en monitort vermogensbeheerders van de liquide beleggingsportefeuille op:

- De voortgang van klimaat gerelateerde engagements;
- Het stemmen bij klimaatresoluties die worden ingediend tegen bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot die geen geloofwaardige transitie strategie hebben.

Uitkomsten vanuit deze monitoring worden afgewogen tegen andere beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds zoals bijvoorbeeld kosten en eenvoud.

2. SPD wil de energietransitie stimuleren door gericht te investeren in oplossingen die hieraan bijdragen. Daarom zijn green bonds onderdeel van het beleggingsuniversum voor staats- en bedrijfsobligaties.

SPD doet onderzoek naar de mogelijkheden voor een doelallocatie in combinatie met een absolute ondergrens naar green bonds.

3. SPD ziet het beleggen in bedrijven met een hoge CO₂-voetafdruk als een materieel risico voor de beleggingsportefeuille en wil haar blootstelling naar deze bedrijven (stapsgewijs) afbouwen.

Daarom reduceert SPD de CO₂-voetafdruk van de liquide beleggingsportefeuille (aandelen en bedrijfsobligaties) stapsgewijs

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

- aan de hand van een klimaatbenchmark;
 - o De CO₂-voetafdruk van de liquide portefeuille (aandelen en bedrijfsobligaties) wordt vergeleken met die van de benchmark. Daarbij heeft de portefeuille als doelstelling de CO₂-voetafdruk te verkleinen volgens het reductiepad van een klimaatbenchmark. Dit betekent dat in 2030 de CO₂-voetafdruk tenminste 50% lager moet zijn dan die van de benchmark in 2020. Om dit te realiseren worden de broeikasgasemissies in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling is een klimaatneutrale portefeuille in 2050.
- en / of door het uitsluiten van ondernemingen in de meest vervuilende fossiele brandstoffen.

SPD is ook kritisch op de indicator CO₂-uitstoot, omdat deze indicator terugkijkend is. SPD volgt de ontwikkelingen op het gebied van indicatoren die vooruitkijken.

SPD neemt de volgende maatregelen:

- SPD gaat in gesprek met de (externe) vermogensbeheerders over de mogelijkheden voor CO₂-reductie in de liquide beleggingsportefeuille.
- SPD selecteert en monitort de vermogensbeheerders mede op de CO₂-reductiedoelstelling die zij hanteren;
- SPD meet de CO₂-voetafdruk van de liquide beleggingsportefeuille en rapporteert hierover via de vermogensbeheerders.

4. SPD wil haar blootstelling aan ondernemingen met een (hoog) “stranded assets” risico’s afbouwen. Daarom monitort SPD de portefeuille op “stranded assets” risico periodiek en wordt dit bijgestuurd waar nodig.

Voor de monitoring hanteert SPD de MSCI low carbon transition score. Hierbij wordt gekeken naar de categorieën:

- “asset stranding”;
- “product transition/ operational transition”.

SPD wil slim gebruik maken van producten die nu in de markt ontwikkeld worden.

3 IMPLEMENTATIE IN DE BELEGGINGSPORTEFEUILLE

3.1 Beleggingsproces

SPD een top-down en een bottom-up aanpak om ESG te monitoren en integreren in het beleggingsbeleid:

- Top-down: ESG wordt, voor zo ver beschikbaar, als integrale factor opgenomen in de ALM-studie en in de Eigen Risicobeoordeling.
- Bottom-up: Middels ESG-informatie (aan de hand van de ESG-meter) wordt een totaalbeeld van de ESG-blootstelling van de liquide portefeuille, opgebouwd uit verschillende criteria, weergegeven.

Criteria uit de ESG-meter waar op kan worden gestuurd zijn:

- ESG-rating
- Klimaat risico
- Controverses

De huidige nulmeting van de ESG-meter vormt de ondergrens voor de liquide beleggingsportefeuille. De ontwikkeling daarvan wordt door SPD gemonitord. Wanneer de beleggingsportefeuille verslechtert ten opzichte van de nulmeting kan SPD één van onderstaande twee acties nemen:

- In overleg treden met de fiduciair manager om te bepalen of een ander beleggingsfonds of mandaat passender is bij het beleggingsbeleid van SPD.
- Het beleggingsbeleid verder aanscherpen op het gebied van MVB.

Daarnaast werkt SPD er naar toe om voor de belangrijkste ESG-risico's een risico-indicator te monitoren op basis van een vooraf vastgestelde bandbreedte. Momenteel is het nog niet mogelijk om een bandbreedte voor alle indicatoren vast te stellen.

ESG-informatie van de illiquide beleggingsportefeuille wordt gemonitord via de jaarlijkse evaluatie.

3.2 Monitoring ESG-integratie door vermogensbeheerders

De vermogensbeheerders van SPD worden door de fiduciair vermogensbeheerder geselecteerd en gemonitord. Daarbij is maatschappelijk verantwoord beleggen één van de zes pijlers die gebruikt worden bij de selectie en monitoring (de overige vijf betreffen: Organisatie, Beleggingsproces, Personeel, Performance en Risicomanagement). Om tot een objectief beeld te komen van de MVB-pijler hanteert de integraal vermogensbeheerder een vragenlijst. De vragen zijn uiteenlopend en hebben betrekking op het MVB-beleid binnen een organisatie, de integratie van MVB in het beleggingsproces en het beloningsbeleid bij een vermogensbeheerder. Uit het beoordelen van de ingevulde vragenlijst volgt een score die weer leidt tot een groen, oranje of rode kleur op de MVB-pijler. De score geeft een beeld van in hoeverre vermogensbeheerders aandacht en middelen besteden aan MVB. Bij een score die niet groen is, leidt dit tot extra engagement met de vermogensbeheerder om verbeteringen in hun MVB-proces door te voeren. Jaarlijks ontvang het bestuur van SPD de individuele jaarevaluaties van de vermogensbeheerders waarin ook de beoordeling op de MVB-pijler is opgenomen.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

3.3 Externe vermogensbeheerders en toepassing MVB-instrumenten

SPD verlangt van haar vermogensbeheerders dat zij bij hun beleggingsbeslissingen criteria voor duurzaamheid in overweging nemen, zoals van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen en de Guiding Principles on Business en Human Rights. Daarnaast verwacht SPD dat de externe vermogensbeheerders de Principles for Responsible Investment hebben getekend. Bij het selecteren van vermogensbeheerders houdt SPD rekening met haar uitgangspunten. Bij de selectie van vastgoedfondsen wordt rekening gehouden met de duurzaamheidsbenchmark GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark).

Uitsluitingen

SPD belegt een deel van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds in beleggingsinstellingen die Achmea IM en BlackRock beheren. Bij de selectie van deze beleggingsinstellingen is rekening gehouden met het uitsluitingsbeleid van SPD. De beleggingsinstellingen sluiten beleggingen in bepaalde ondernemingen uit.

Achmea IM Niet-Staatsobligatie pool⁴, Wereldwijd High Yield fondsen, Emerging Markets Equity Fondsen en de Emerging Market Debt HC en LC fondsen: Uitsluitingen worden vormgegeven vanuit het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid van Achmea IM, waarvan de criteria uit het uitsluitingsbeleid van SPD onderdeel zijn. De uitsluitingen in de fondsen hebben betrekking op producenten van controversiële wapens, op ondernemingen die structureel internationale normen schenden, tabaksproducenten en ondernemingen die een substantieel omzet genereren uit het delven of gebruik steenkolen en teerzanden. Daarnaast is het Achmea IM landenbeleid van toepassing voor staatsobligaties, door overheid gegarandeerde staatsobligaties en ondernemingen waarin een uitgesloten land een belang van 50% of meer heeft. Dit sluit aan bij het overhedenbeleid van SPD. De lijst van uitgesloten ondernemingen en landen wordt per jaar of half jaar herzien en is terug te vinden op de website van Achmea IM.

BlackRock CCF developed World (ESG screened) index fund: Naast uitsluitingen op het gebied van controversiële wapens sluit het ook aandelen uit van bedrijven die mensenrechten en arbeidsnormen schenden, die betrokken zijn bij corruptie en bedrijven die onvoldoende begaan zijn met het milieu.

Aangaan van de dialoog met ondernemingen (engagement)

Het normatieve engagement programma wordt toegepast op de Achmea IM beleggingsfondsen. [Meer informatie](#) over Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) is te vinden via Achmea IM.

Stemmen

In het Blackrock CCF developed World (ESG screened) index fund wordt gestemd in lijn met het Blackrock stembeleid. Zie de website van BlackRock voor nadere informatie over hun Stewardship & Engagement activiteiten.

ESG-integratie

Binnen de Niet-Staatsobligatiepool van SPD, die door Achmea IM wordt uitgevoerd, wordt ESG-integratie toegepast.

1. _____
⁴ Vanaf Q4 2024

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

Hypotheekbeheerder SAREF neemt ook sociale maatregelen. De belangrijkste maatregel hierbij is de actieve ondersteuning van klanten om te zorgen dat mensen in hun huis kunnen blijven wonen bij een tijdelijke tegenslag.

Voor de vastgoedportefeuille monitort beheerder CBRE de portefeuille op goede bestuurspraktijken. Beheerder Rockfield stuurt op sociale factoren zoals veiligheid en gezondheid van bewoners en goede bestuurspraktijken.

Klimaatbeleid – CO₂-reductie

Binnen de Niet-Staatsobligatiepool en het Wereldwijd High Yield Fonds wordt CO₂-reductie toegepast door Achmea IM. De CO₂-voetafdruk van de portefeuille wordt hierbij vergeleken met die van de benchmark. Daarbij heeft de portefeuille als doelstelling de CO₂-voetafdruk te verkleinen: in 2030 moet deze tenminste 50% lager zijn dan die van de benchmark in 2020. Om dit te realiseren worden de broeikasgasemissies in één keer met 30% verlaagd en daarna tot 2030 jaarlijks met gemiddeld 7%. De langetermijndoelstelling is een klimaatneutrale portefeuille in 2050.

Binnen het in 2025 te implementeren BlackRock Fonds wordt CO₂-reductie gerealiseerd op basis van de uitgangspunten van de Paris Aligned Klimaatbenchmark.

Klimaatbeleid – Green bonds

Binnen het Staatsobligatiemandaat en binnen de Niet-Staatsobligatiepool zijn green bonds onderdeel van het beleggingsuniversum.

Klimaatbeleid – Hypotheken

Dynamic Credit stelt een jaarlijks Climate Risk Report op met een analyse van klimaatrisico's waaronder: overstroming, extreem weer, brand, verzakking en funderingsproblemen. Het rapport geeft inzicht in het fysieke klimaatrisico en het effect op de hypotheekportefeuille.

SAREF voert een jaarlijkse klimaatscan uit waarbij inzicht wordt gegeven in de risico's voor de hypotheekportefeuille voor hittestress, wateroverlast, droogte en overstroming.

Klimaatbeleid – Vastgoed

CBRE is de vermogensbeheerder van het Global Alpha Fonds en het Dutch Residential Fonds. CBRE heeft zich gecommitteerd aan een netto CO₂-neutrale doelstelling en stimuleert de onderliggende vermogensbeheerders hier ook aan te voldoen onder andere via actieve monitoring en via engagement. CBRE verwacht daarnaast van de onderliggende managers dat zij beleid hebben en onderzoek uitvoeren om het hoge fysieke klimaatrisico te beheersen.

Rockfield focust in haar klimaatdoelstellingen op het minimaliseren van de impact op klimaat en milieu en stimuleert het gebruik van duurzame materialen. Hiervoor stuurt Rockfield op het verkrijgen van GPR Green Building Certificaten en gebouwen met een energie label A. Rockfield monitort energie en gasverbruik. Het fonds heeft als doel om in 2030 volledig gasloos, in 2040 Paris Proof en in 2050 CO₂-neutraal te zijn.

In de volgende tabel staat een overzicht van de MVB-instrumenten voor de verschillende beleggingscategorieën.

Tabel 1: Toepassing van MVB-instrumenten binnen verschillende beleggingscategorieën

Categorie	Type	Uitsluiten	Engagement	Stemmen	ESG-integratie : best-in-class	Klimaatbeleid: CO ₂ -reductie	Klimaatbeleid - Impact beleggen
Aandelen	Fonds	V	V	V		V (vanaf Q4 2024)	
Staatsobligaties	Mandaat	V		NVT			V
Bedrijfsobligaties	Fonds (vanaf Q4 2024)	V	V	NVT	V	V	V
Global High Yield	Fonds	V	V	NVT	V	V	
EMD	Fondsen	V	NVT	NVT			
Hypotheken*	Fonds en mandaat						
Vastgoed*	Fondsen en direct						

Voor hypotheek en vastgoed is het MVB-beleid van de vermogensbeheerders van toepassing.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

4 RAPPORTAGE EN VERANTWOORDING

SPD vindt het belangrijk om transparant te zijn over de verantwoord beleggen activiteiten die het pensioenfonds onderneemt. SPD rapporteert in ieder geval jaarlijks over het klimaatbeleid via het jaarverslag. SPD rapporteert daarbij ook over de wijze waarop MVB-instrumenten zijn ingezet. Het fonds publiceert naast het MVB-beleid de volgende rapportages op de website over de invulling en uitvoering van het MVB-beleid.

- Lijst van uitgesloten ondernemingen
- Jaarverslag

Daarnaast staan op de website ook de relevante rapportages in het kader van de Europese duurzaamheidswetgeving, de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en zijn via de website de linkjes beschikbaar naar de engagement- en stemverslagen van de externe vermogensbeheerders.

Naast de communicatie via de website vindt SPD het belangrijk om ook draagvlak te zoeken bij de deelnemers van het fonds. SPD vindt het belangrijk dat de deelnemers zich herkennen in het beleid en de gekozen prioriteiten. Hiervoor doet SPD onderzoek met enquêtes onder alle deelnemers. Dit biedt bruikbare informatie om het MVB-beleid verder te ontwikkelen, waarbij SPD rekening houdt met de voorkeuren van onze deelnemers.

Daarnaast heeft SPD inzicht in de klimaatrisico's en ESG scores voor de liquide beleggingsportefeuille door middel van een online dashboard. Op basis van deze inzichten kan SPD keuzes maken in het prioriteren van bepaalde beleggingscategorieën waar het gaat om mitigatie van deze risico's. Het dashboard stelt het pensioenfonds vervolgens in staat om de voortgang met betrekking tot mitigatie van klimaatrisico's te monitoren en bij te sturen waar nodig.

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

5 BIJLAGE 1: KADERS VOOR HET MVB-BELEID

Principles for Responsible Investing

De Principles for Responsible Investing (PRI) zijn zes principes die gerelateerd zijn o.a. het meenemen van duurzaamheidsonderwerpen in het besluitvormingsproces. Daarnaast stelt het pensioenfonds zich op als betrokken belegger door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en in gesprek te gaan met bedrijven.

OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen maken duidelijk wat van ondernemingen wordt verwacht op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Ze bieden ondernemingen handvatten over hoe om te gaan met kwesties zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Volgens deze richtlijnen worden bedrijven geacht de daadwerkelijke en mogelijke negatieve impact van hun handelen op belanghebbenden te identificeren, voorkomen en verminderen. Daarnaast onderscheiden de OESO-richtlijnen consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De OESO-richtlijnen worden momenteel onderschreven door 44 landen. Hiermee zijn deze richtlijnen de enige door overheden onderschreven MVO-richtlijnen voor internationaal ondernemen en het enige kader dat een geschillenbeslechtingsstelsel bevat. De Nederlandse overheid implementeert deze richtlijnen via zogenoemde convenanten.

UN Guiding Principles on Business and Human Rights

De UN Guiding Principles on Business and Human Rights zijn internationale normen over mensenrechten waaraan staten en ondernemingen zich dienen te houden. Deze zijn in 2011 door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties goedgekeurd.

Europese wet- en regelgeving

Vanuit de Europese Unie zijn regels opgesteld voor informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector. Deze regels staan bekend als de SFDR en de Taxonomieverordening. Doel van de SFDR is om de informatieverstrekking aan eindbeleggers over de effecten op duurzaamheid door het beleggingsbeleid en de beleggingsbeslissingen door financiële marktpartijen, te verbeteren. Hierdoor moet het gemakkelijker worden om te begrijpen hoe duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeleid. De Taxonomieverordening reikt een uniform EU-breed classificatiesysteem aan, op basis waarvan investeerders en bedrijven kunnen beoordelen of bepaalde economische activiteiten inderdaad duurzaam zijn. SPD geeft op de website aan hoe deze regels worden toegepast.

6 BIJLAGE 2: DUE DILIGENCE PROCES MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN

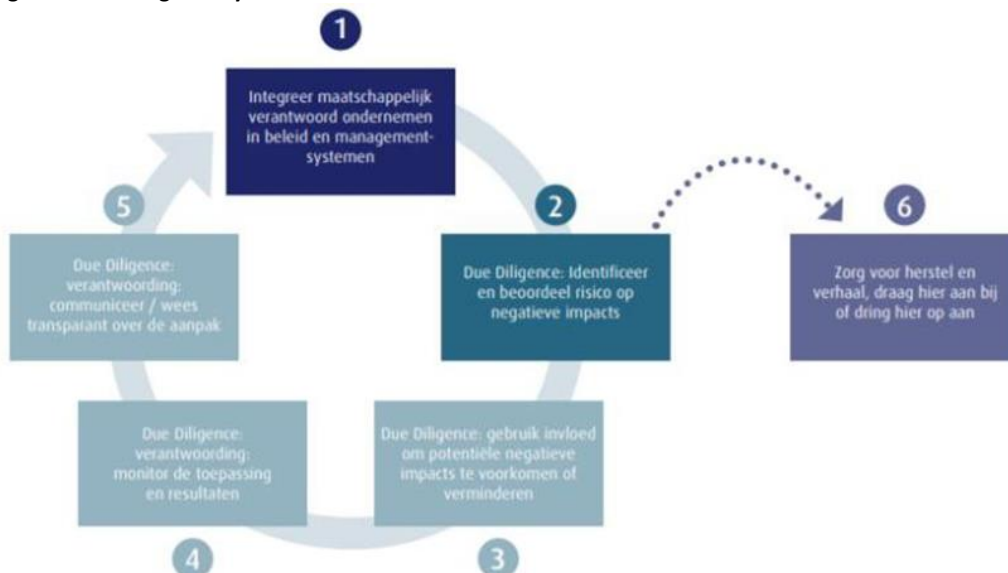
Due diligence is gericht op het vaststellen, prioriteren en analyseren van de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Dit betreft de negatieve impact voor de samenleving en het milieu in zowel de beleggingsportefeuille als bij potentiële beleggingen. Zoals aangegeven in het MVB-beleid doorloopt het pensioenfonds periodiek een screening van bedrijven op het schenden van de daarin genoemde internationale normen. Dit proces wordt het due diligence proces genoemd. Het due diligence proces wordt doorlopen om de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen en te prioriteren, met als doel ze te voorkomen en te verminderen alsmede om verantwoording af te leggen over hoe het pensioenfonds omgaat met de geïdentificeerde effecten.

In deze bijlage wordt nader ingegaan op de verschillende stappen van het due diligence proces. Daarbij sluiten we aan bij EU-duurzaamheidswetgeving en het Instrumentarium van het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfonds³. Zie tevens figuur 1.

NB: De stappen in figuur 1 hebben een afwijkende benaming van de stappen die in het 'Instrumentarium Convenant Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Pensioenfonds' worden genoemd en die zijn uitgewerkt in deze bijlage. Figuur 1 is namelijk oorspronkelijk afkomstig uit de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Het instrumentarium maakt de vertaalslag van het due diligence proces van de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen naar het Internationale Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant voor Pensioenfonds⁵ en hanteert daarom afwijkende benamingen.

Figuur 1: Due diligence cyclus

Bron: Instrumentarium Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfonds

1. _____

⁵ <https://www.imvoconvenanten.nl/-/media/imvo/files/pensioenfonds/instrumentarium.pdf?la=nl&hash=8B14DB5027>

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

Toelichting op de verschillende stappen van het due diligence proces:

Stap 1 Inbedden van ESG in relevant beleid en managementsystemen

SPD onderschrijft de ESG-due diligence stappen conform het OESO-richtsnoer⁶. SPD streeft via beleggingen naar (maatschappelijke) langetermijnwaardecreatie. SPD identificeert en beoordeelt aan de hand van een due diligence screening de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in de beleggingsportefeuille. Deze due diligence screening wordt uitgevoerd door onze ESG-dienstverlener Achmea Investment Management op basis van informatie van ISS ESG (een onafhankelijke ESG-dataprovider).

Stap 2 Vaststellen en beoordelen van belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen in de beleggingsportefeuille en bij potentiële beleggingen

Bij het screenen van onze beleggingsportefeuille (bedrijfsobligaties) worden (potentiële) negatieve impacts op de samenleving en het milieu geïdentificeerd. Dit zijn de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren.

Ter beoordeling wordt vervolgens gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of het milieu en de ernst (omvang), schaal en onomkeerbaarheid (aard) van de schending. Dit houdt het volgende in:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.
- Met schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld, bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen of kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.
- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen, zodat deze overeenkomt met de situatie voorafgaand aan de negatieve impact.

Tevens wordt de mate van waarschijnlijkheid meegewogen. Het screeningsproces vindt een maal per jaar plaats aan de hand van de bevindingen van het onderzoeksbureau ISS ESG.

Thematische aandachtsgebieden voortkomend uit de due diligence

De uitkomsten van de due diligence screening worden gecategoriseerd naar thematische aandachtsgebieden en beoordeeld op de mate van betrokkenheid van de onderneming en het effect op de samenleving of het milieu. De onderneming krijgt bij de prioriteringsbeoordeling een kwalificatie van rood, oranje of groen op basis van de ISS ESG data. Deze kwalificatie wordt vervolgens gebruikt bij de prioritering van de thematische aandachtsgebieden.

De thematische aandachtsgebieden voor het pensioenfonds zijn gerelateerd aan mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie. Ondernemingen die zich niet houden aan deze normen worden als (potentieel) risicovol beschouwd voor de samenleving of het milieu. In het hoofdstuk hieronder worden de (internationale) standaarden uiteengezet die gebruikt worden bij de thematische aandachtsgebieden. Deze thematische aandachtsgebieden zijn onderdeel van het normenkader van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds prioriteert de daadwerkelijke en potentiële negatieve impact aan de hand van de ernst en waarschijnlijkheid en gebruikt voor alle geïdentificeerde casussen zijn invloed om de negatieve impact te voorkomen en/of te mitigeren. Hierbij wordt geen nadere prioritering gemaakt tussen thematische aandachtsgebieden, locatie waar de daadwerkelijke of potentiële negatieve impact zich voordoet of de omvang van onze positie in een onderneming.

1. _____

⁶ <https://mneguidelines.oecd.org/RBC-for-Institutional-Investors.pdf>: "Responsible business conduct for institutional investors"

Stap 3 Negatieve impacts voorkomen en/of mitigeren en stap 6 (herstel en verhaal) geplande maatregelen

Wanneer ondernemingen in onze beleggingsportefeuille negatieve impact veroorzaken gaat het pensioenfonds over tot uitsluiten. Op deze wijze voorziet zij de onderneming niet langer van financiering. Het Pensioenfonds neemt zelf geen deel aan een engagement programma. Enkele beleggingsinstellingen waar het pensioenfonds in belegt hebben wel een engagement programma dat toe ziet op herstel ven verhaal.

Stap 4 Monitoring van implementatie en resultaten

De beheerders van de beleggingsinstellingen publiceren op hun website de voortgang en impact van hun engagementbeleid ten aanzien van de geïdentificeerde negatieve impact.

Stap 5 Verantwoording

Jaarlijks publiceert SPD de lijst met uitgesloten ondernemingen op de website.

2. Overzicht van standaarden die gebruikt worden bij thematische aandachtsgebieden

2.1 Mensenrechten

De 'rechten van de mens' vormen één van de vier hoofdthema's van het UN Global Compact en worden geadresseerd door de eerste twee principes van het UN Global Compact (zie tevens onderstaande tabel). Deze principes staan echter niet op zichzelf en zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 1). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van mensenrechten.

In de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (UNGPs), staat specifiek beschreven hoe bedrijven met deze richtlijnen en verdragen dienen om te gaan en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Of zoals de opsteller van de UNGPs, Professor John Ruggie stelt:

"The Guiding Principles' normative contribution lies not in the creation of new international law obligations but in elaborating the implications of existing standards and practices for states and businesses; integrating them within a single, logically coherent and comprehensive template; and identifying where the current regime falls short and how it could be improved".

TABEL 1. PRINCIPES UN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MENSENRECHTEN

UN Global Compact		Relevante hoofdstukken		
Thema per Principe	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Mensenrechten	Principe 1	Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren.	IV.Mensenrechten Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. De VN-verklaring over de rechten van inheemse volkeren.

	Principe 2	Bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.	VIII. Consumentenbelangen	ILO conventie 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen. Tripartite ILO-verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid.
--	------------	--	------------------------------	---

In de praktijk hebben mensenrechtenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- Beperking van het recht op zelfbeschikking
- Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht
- Het niet respecteren van rechten van inheemse volken
- Beperking van vrijheid van meningsuiting

Beperking van het recht op zelfbeschikking

Het recht op zelfbeschikking van volken is opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en is weer uitgewerkt in twee bindende VN verdragen: 'Burgerrechten en Politieke Rechten' (BuPo) en 'Economische, Sociale en Culturele Rechten' (EcSoCu). Deze verdragen werden in 1966 aanvaard en gingen in 1976 van kracht. Het individuele recht op zelfbeschikking kan gezien worden als een element van de persoonlijke vrijheid en daarmee als een grondslag van de mensenrechten. Hierdoor vormen kwesties waarin ondernemingen bijdragen aan een beperking van het recht op zelfbeschikking een mensenrechtenschending.

Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht

Ten aanzien van de kwestie 'Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht' is het van belang dat ondernemingen ten aanzien van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden internationaal erkende mensenrechten respecteren. De 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights', die zijn geïntegreerd in de OESO-richtlijnen, bieden voor bedrijven een hanteerbaar beleidskader over de toepassing van mensenrechten en de UN Global Compact principes. Specifiek voor de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met oorlogen of bezettingen biedt ook de Geneefse conventie een geschikt raamwerk.

Het niet respecteren van rechten van inheemse volken

De VN aanvaardden in 2007 een 'Verklaring over de rechten van inheemse volken'. De rechten van inheemse volken zijn daarmee pas in recente jaren formeel erkend. In de 'VN-richtlijnen voor mensenrechten ten behoeve van bedrijven' wordt gewezen op de landrechten en andere rechten van inheemse volken. Enkele landen met belangrijke inheemse minderheden stemden tegen de verklaring, waaronder de VS, Canada, Nieuw Zeeland en Australië. Het belangrijkste verdrag is de ILO-conventie (no. 169) over inheemse en tribale volken in onafhankelijke landen. Voor deze toetsing is de bepaling dat ondernemingen de mensenrechten 'van personen die tot specifieke (bevolkings-)groepen horen die bijzondere aandacht vereisen' dienen te respecteren, indien zij een ongunstig effect op de mensenrechten van die personen kunnen hebben.

Beperking van vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de vrijheid van burgers om hun overtuigingen kenbaar te maken, zonder voor vervolging door de staat te hoeven vrezen. Vrijheid van meningsuiting wordt vaak beschouwd als een integraal concept in democratieën maar is soms minder evident bij andere staatsvormen. De vrijheid om zonder angst voor vervolging je mening te kunnen uiten staat expliciet vermeld in de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens'. Sinds 31 januari 2023 heeft SPD geen datadekking

op dit thema, omdat onze vaste dataprovider deze databeschikbaarheid heeft beëindigd. Vooralsnog is er geen alternatieve wijze invulling aangezien andere data providers hier ook niet in voorzien.

2.2 Arbeidsnormen

Het respecteren van arbeidsnormen is één van de vier hoofdthema's van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 3,4,5 en 6. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 1.2.1). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS-ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van arbeidsnormen.

TABEL 2. PRINCIPES UN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA ARBEIDSRECHTEN

UN Global Compact		Relevante hoofdstukken		
Thema per Principe	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Arbeidsrechten	Principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht. ILO conventie 98 betreffende Toepassing van het recht van organisatie en collectieve onderhandeling.
	Principe 4	Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 29 over dwangarbeid. ILO conventie 105 betreffende de afschaffing van dwangarbeid.
	Principe 5	Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 138 betreffende de minimumleeftijd voor arbeid. ILO conventie 182 betreffende het effectief afschaffen van kinderarbeid. UN Verdrag over de rechten van het kind.
	Principe 6	Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 100 betreffende gelijke beloning. ILO conventie 111 betreffende discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep.

Naast de UN Global Compact principes over arbeidsnormen zijn de internationale afspraken over minimale arbeidsnormen van belang, welke zijn vastgelegd in Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties: de ILO-

Stichting **Pensioenfonds**
voor **Dierenartsen**

Conventies. Deze bieden een internationaal breed geaccepteerd raamwerk om bedrijven te beoordelen. Ook de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' bieden een praktisch raamwerk om te beoordelen waar de verantwoordelijkheden van bedrijven bij arbeidsrechten beginnen en eindigen.

In de praktijk hebben arbeidsnormenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
- Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen
- Kinderarbeid in de toeleveringsketen
- Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep
- Veiligheid van werknemers

Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen

Vakbondsvrijheid wordt genoemd in de derde richtlijn van het UN Global Compact. Deze luidt: "Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining." De ILO-conventies 87 en 98 stellen dat vakbonden ongestoord moeten kunnen onderhandelen met werkgevers over arbeidsvoorwaarden en dat vrijheid van organisatie en daarmee het recht om lid te worden van een vakbond tot de fundamentele mensenrechten behoort. Nederland heeft beide verdragen geratificeerd.

Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

Het vierde principe van het Global Compact behandelt verplichte en gedwongen arbeid. Deze worden geadresseerd in de ILO-conventies 29 en 105 en hierin wordt onder andere gesteld dat bedrijven niet mogen profiteren van dwangarbeid of slavernij.

Kinderarbeid in de toeleveringsketen

Het vijfde principe uit het UN Global Compact stelt dat bedrijven zich dienen in te spannen om kindarbeid uit te bannen. Ook is kindarbeid in strijd met richtlijn van de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen en met de ILO-conventies ten aanzien van 'de fundamentele principes en rechten op het werk' en het 'effectief afschaffen van kindarbeid' (ILO-verdragen 138 en 182).

Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep

Het zesde principe van het UN Global Compact gaat over het voorkomen van discriminatie in relatie tot werk en beroep. De ILO-conventies 100 en 111 en de OESO-richtlijnen bieden een kader voor bedrijven.

Veiligheid van werknemers

Niet expliciet genoemd in de principes van het UN Global Compact rond arbeidsrechten, maar vanzelfsprekend wel gelieerd aan de principes 1 en 2 op het gebied van mensenrechten, is de veiligheid van werknemers op de werkvloer. De OESO-richtlijnen bieden bedrijven handvatten om hier invulling aan te geven.

2.3. Milieu

Het milieu is het derde hoofdthema van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 7, 8 en 9. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 3). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS-ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van milieunormen.

TABEL 3. PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

UN Global Compact		Relevante hoofdstukken		
Thema per Principe	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Milieunormen	Principe 7	Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties.	VI. Milieu	Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan. Verdrag van Rio de Janeiro inzake biodiversiteit. Rio verklaring over milieu en ontwikkeling.
	Principe 8	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen.	VI. Milieu	Kyoto Protocol. VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering. Akkoord van Parijs.
	Principe 9	Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.	VI. Milieu	Rio verklaring over milieu en ontwikkeling. Agenda 21.

De richtlijnen van het UN Global Compact betreffende het milieu zijn afgeleid van de 'Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling' en luiden: "Business should support a precautionary approach to environmental challenges", "Business should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility" en "Business should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies."

In de praktijk hebben schendingen van milieunormen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling
- Milieuvervuiling – bedreigen biodiversiteit

Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling en bedreigen biodiversiteit

Het preventie- en voorzichtigheidsbeginsel samen met het beginsel dat de vervuiler betaalt zijn terug te vinden in de Rio Verklaring en vormen de basis van het referentiekader. Een strikter referentiekader wordt geboden door het Kyoto Protocol, het Verdrag van Bazel (gericht op gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan) en het Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro. Deze specifieke en internationaal breed gedragen verdragen en conventies verwoorden welke verantwoordelijkheden ondernemingen hebben voor de effecten van hun activiteiten op lucht, water, bodem, klimaat, ecosystemen, biodiversiteit en gezondheid.

2.4 Anti corruptie

Anti-corruptiebeleid is het vierde hoofdthema van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door principe 10. Dit principe is gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 4). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS-ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op het naleven van anti-corruptienormen.

TABEL 4. PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

UN Global Compact		Relevante hoofdstukken		
Thema per Principe	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Anti-corruptie	Principe 10	Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.	III. Informatieverstrekking	VN conventie tegen corruptie
			VII. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing	VN conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit
			X. Mededinging XI. Belastingen	

Principe 10 van het UN Global Compact betreft anti-corruptie en is afgeleid van de 'VN Conventie tegen corruptie' en de 'VN Conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit' en luidt: "Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery."

Het 10e principe uit het UN Global Compact stelt dat bedrijven alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping dienen te voorkomen en te bestrijden. In de praktijk hebben anti-corruptieschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- Omkopingspraktijken
- Afpersingspraktijken